

Judæos: qui esurit nisi fidem Judæorum? Arbor ficus, id est synagoga, fecit viam, juxta litteram: Nihil invenit in ea, nisi folia, id est institutionem Judæorum, & doctrinam paternam: Arefacta ficulnea, ostendit synagoga sine penitentia: Mens id est Christus, tollite hinc, id est Judæis, jacetate in mare, id est in corda credentium.

Homo qui habebat duos filios: homo Christus est, duos filios, Judæos & gentes, quis ex eis fecit voluntatem patris, qui dixit eo & non fecit, ostendit Judæos: & qui dixit non eo & fecit, ostendit populum gentium qui fecit per confessionem fidei. Paterfamilias plantavit vineam: Homo Deus pater est. Vineam synagoga, spe circumdedit, id est custodia angelorum: Torcular, id est templum martyrium, tum in medio, ostendit doctrinam legis: agricola doctores sunt, cum autem tempus fructu appropinquasset, id est adventus Christi, servi missi, Prophetae sunt, quem primum occiderunt, est Jeremias & Iſaias quem lepidaverunt, es me Barth, sive Stephanus: Ejecerunt eum extra vineam, id est Jerusalem, in montem Calvarie, hic vinea & alii colonæ ostendit Ecclesiam gentium, qui reddunt fructum, id est confessionem penitentiae & fidei: Lapis, id est Christus: scissum de monte sine manibus, id est, sine acta virili & concubitu, de matre sine semine, de patre sine tempore. Factus in caput anguli, continet duos parietes, ostendit novum & vetus testamentum, Judæos & gentes: Qui ceciderit super lapidem confringetur, significat gentes super Christum, de infidelitate ad fidem, confringetur super, id est in humilitatem, super quem vero ceciderit lapis conteret eum, ostendit Judæos superstitiones.

Homo rex qui fecit nuptias filio suo. Homo Deus pater est, per nuptias ostendit copulationem Christi & Ecclesie, sicut Eva ex costa Adæ, sic Ecclesia ex latere Christi redempta est, & sicut ex virgine terra processit Adam, ita & Christus ex virgine Maria natus: Militi servos suos, id est Patriarchas, iterum misit alios, id est Prophetas, prandium paratum, id est Scripturam sanctam, tauri occisi, ostendit qui pro Christo sanguinem fuderunt. Altilia, id est saginata: Abierunt in villam, id est in cupiditatem: Alii in negotiam, id est, in mundo sicut ait Apostolus, Nemo militans Deo implicans se negotiis secularibus ut placeat ei cui se probavit: reliqui tenerunt servos ejus, ostendit impetum perfectionis: Ait servis suis, id est Apostolis: Nuptia facta sunt, id est, corda credentium conjuncta cum Christo pro amore caritatis: Ite ad exitum viarum, id est ad gentes, congregaverunt bonos & malos, ostendit presentem vitam: Intravit rex ad discumbentes, ostendit secundum adventum, homo non habens vestem nuptialem, ostendit caritatem, ut ait, fides sine caritate mortua est.

Mulier: id est synagoga, per septem viros, eptaticum intelligitur: Mulier defuncta, id est littera defuncta transiendoci de veteri Testamento in novo, in resurrectione cui erit, id est Ecclesie Christi, Dixit Dominus, id est Deus Pater Domino meo, id est, Christo, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum, ostendit qui humiliavit Judæos & gentes per patientiam sub pedibus ejus, aut per vindictam puniantur persecutores & in futuro, super cathedram Moysi, id est super doctrinam ipsius, philacteria id est, X. verba legis in cartula conscripta portantes Pharisæi in fronte.

Ferusalem Jerusalem: gemmans ostendit affectum doloris, sicut gallina congregans pullos sub alas suas, in spiritis pinnis, id est sublevatis alis, ita & Christus expandit palmas in cruce ut congregaret filios suos, sicut canticum Deuteronomii adferit. Expandit alas suas & adsumpsit eos super scapulas suas: ecce relinquetur domus vestras desertas, ostendit quia derelicti sunt à lege sua & à prophetia & à sacerdotio: Non me videbitis donec dicatis, benedictus qui venit in nomine Domini, ostendit quia in secundo adventu videbit eum omnis caro, & plangent super se omnes tribus terræ qui pupunxerunt eum: Non relinquetur hic lapis super lapidem, ostendit dispersionem Judæorum, tunc scandalizabuntur multi, ostendit quia per magnitudinem persecutionis negabunt Christum: Abominatione ostendit statua Antichristi posita in templo: desolatio, id est consummatio: qui sunt in Judæa, id est in confessione fidei, Fugiunt ad montes, id est, ad doctrinam Apostolorum, quis in tecto, id est, in contemplativa vita non descendat in domum, id est in activa vita: in agro, id est in predicatione Evangelii: Non tol-

lat tunicam suam, id est, non revertatur ad pristinam conversationem suam.

Va pregnantibus: id est concupiscentibus res alienas: Væ nutrientibus, id est, in opere perpetrantibus, per eremum, ostendit perfectionem, per sabbatho finem mundi: Ubi fuerit corpus, illuc congregabuntur Aquilæ: corpus Christi est: Aquilæ animas sanctorum sunt: Aliter in resurrectione unaquaque anima, proprium corpus sumet: per solem, ostendit predicationem Evangelii, per lunam, Ecclesiam, per stellas sancti sive predicatores: Virtutes celorum commovebuntur, hoc est agmina angelorum ad judicandum apparet signum in caelo, id est crux Christi, per tubam ostendit sonitum angelorum. Ergo duo in agro, id est in predicationem Evangelii: Unus adsumetur, id est, qui complet predicationem in opere: Alius relinquetur, id est in opere justitiæ, in mola, in mundo, duo molentes, id est, in Ecclesia Catholica & hæreticorum.

Simile est regnum celorum decem virginibus, accipientes lampadas suas. Id est, in resurrectione corpora sua: Virgines sunt eo quod Christum non negaverunt: Quinque prudentes, eo quod propter regnum Dei laboraverunt, quinque fatuæ, ostendit qui pro retributione humanæ laudis verserunt: dormire, est ante mortem languescere, dormire vero, in morte quiescere est, media nocte, id est, in errore five in securitate negligentes. Nescio vos, id est nescio opera vestra bona: homo proficiens, Christus est, peregre profectus, id est de mundo ad patrem.

Vocavit servos suos, id est doctores, dedit illis bona sua, id est doctrinam Evangelii, quinque talenta, id est quinque sensus, visus, auditus, odoratus, gustus, tactus: quos per consuetudinem solebat movere, aut causas transitorias convertat ad æternam: sic de visu dictum est, avertite oculos meos & reliqua: de auditu, sapientia tuas nec audiant linguas blasphemiarum: de odoratu, bonus odor fumus Deo, in his qui salvi sunt: de gustu, nolite maledicere, sed benedicite: de tactu qui furabatur jam non fuerit, sed labore manibus unde tribuet & indigent. Ideo sunt decem talenta: duo talenta, id est intellectus & operatio, qui habet hæc, & implet exemplis, & verbis docet, salvat semetipsum, & alios instruit. Ideo geminatur talentum: unum talentum ostendit intellectum: Alcondit in terra, id est, qui predicationem Evangelii pro terrenis rebus docet: post multum vero temporis, id est in fine mundi: Merit ubi non seminavit, id est, ubi non fuit predicatio: tollite talentum, id est intellectum, dare ei qui genuit in bono opere: quinque sensus sicut ait Apostolus, ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis in cordibus suis, qui habet fidem & caritatem dabitur ei intellectus & operatio virtutum, qui non habet ipsum quod habet auferetur ab eo, id est qui habet fidem, & non habet caritatem, ipsa fides morietur in eo: Majestatem i. e. potestatem, dignitatem, Judæos: oves vero populus gentium: dextrum, i. e. prosperum five rectum: sinistrum, adversum, sive penale, quia apud Deum nihil est sinistrum: Cum autem esset in Bethania, id est in domo obedientie, hic domus pro mundo ponitur.

Mulier: id est futura Ecclesia: alabastrum, id est corpus hominis, per unguentum, ostendit fidem confessionis: caput Christi Deus Pater: recubens, idem Christus super Ecclesiam: pauperes semper habebitis, id est, spiritaliter qui indigent doctrinam, sive corporaliter qui cibos indigent: me autem non semper habebitis, ostendit secundam carnem: Joseph venditur in Agyptum, x. x. argenteos ut satiare famem corporis: Christus venditus xxx. argenteos, pro peccatis hominum, & fame fidei: oportunitas, id est, tempus congruum, per azimam sinceritatis mentis ostendit, bibam illum in regnum patris mei vobiscum, id est in membris suis, in regnum, id est in Ecclesia, percutiam pastorem, id est Christi: dispargentur oves, id sunt Apostoli, precedam vos in Galilæam, hoc est relictos Judæos abiit ad gentes: si possibile est transeat à me calix iste, id est passio, hoc dixit pro parte carnis, per gladium ostendit verbum divinum: Amputa auriculam, id est amputatum auditum Judæorum, in munditiam Judæorum accepit ut nostram immunditiam purgaret, flagellatus tenuit, ut nos de flagellis peccatorum liberaret: sicut Adam extendit palmam in lignum vitæ, ita & Judæi extenderunt palmas in Christo proinde & Christus, extendit palmas in ligno crucis ut nos ab omni stimulo liberaret, per cautum galli ostendit refectionem Spiritus san-

cti: vincetus ductus ut vincula peccatorum nostrorum solveret.

Corbana Hebraicè, Gazophilacia Græcè, Latine divitiarum custodia dicitur: per effusionem sanguinis Christi redemptum est humanum genus, per pretium sanguinis, emptus est ager ad sepulturam peregrinorum: Hyrus Pompeius est, Barrabas ductus in desertum, id est in infernum: alter immolatus, id est Christus pro peccato hominum: exuerunt Christum, id est expoliatum, à fide Judæorum, induit clamidem coccineam, id est Christum indutum fide gentium. Induitur clamidem coccineam, id est Christum indutum fide gentium aliter per coccineam clamidem, ostendit effusionem sanguinis ipsius sive martyrium, exuerunt eum clamide, & induerunt eum vestimentis suis, ostendit in fine mundi conversationem Judæorum.

Milites qui dividerunt vestimenta eius: figuram tenent Evangelii, qui dividerunt inter se doctrinam Christi, per scissionem veli ostendit scissionem regni Judæorum: Alio modo velum scissum est, ostendit scissionem legis litteræ per revelationem Spiritus sancti, vel ascensionem Christi scissi sunt caeli humano generi: terra mota, ostendit gratiam Dei, commota de Judæis ad gentes, petra scisse, hoc sunt corda gentium, scissa ad fidem: Monumenta aperta, id est corda ad fidem.

Monumentum, id est Ecclesia ex gentibus: Novum ostendit, quia non fuit ante prædicatum verbum Dei gentibus, exitum monumentum in petra, ostendit Ecclesiam scissam, de duritia gentilitatis, lapidem volutum ad ostium monumenti, ostendit duriciam in corda Judæorum.

Vesper sabbathi: id est sine mundi, prima sabbathi ostendit diem resurrectionis, revoluto lapide, significat revolutam duriciam Judæorum in futurum, per fulgorem, ostendit terrorem, per candorem vestimentis ostendit consolationem recorectionis, in Galilea, in monte, ostendit de populo Judæorum ad gentes.

INCIPIT EXPOSITIO IN EVANGELIUM SECUNDUM MARCUM.

INITIUM Evangelii Jesu Christi Filii Dei, quod dicit Filii Dei, ostendit nativitatem secundum divinitatem secundum carnem, ostendit dum dicit Jesu, ecce mitto, i. e. vox patris: Angelum meum, id est Joannem: ante faciem tuam, id est, præcursorum Christi, noticiam ejus facientem vox Joannis est, clamans, Christus est in deserto significat Judæos, à lege, & à regno à sacerdotio derelictos, parate viam, id est corda, sive opera, rectas facite ejus semitas, id est cogitationes cordis vestri, per baptismum aquæ, ostendit ablationem corporis & animæ, baptismum penitentiae, remissio est peccatorum, venit in domum Simonis Andrea, id est, ad Judæos, diluculo valde surgens, ostendit adventum Christi, & initium novi Testamenti, abiit in desertum locum, id est ad Judæos, ibique orabat, id est, ibi prædicabat.

Non possit in civitatem introire. Hoc propter frequentiam populi, per paraliticum ostendit humanum genus, per lectum, corpus: A quatuor portabatur hoc sunt quatuor elementa per quem constat homo, aut in quatuor ordines Evangelii: aut in quatuor virtutes animæ, id est fortitudo justitia, prudentia & temperantia, fortitudo est pugnare contra vitia, justitia est diligere Deum ex toto corde & proximum sicut seipsum, prudentia est providere futura, temperantia est omni iræ, imponere motum, nudaverunt tecum, id est historiam legis patefacientes, submiserunt grabatum, ostendit denudatam litteram legis, manifestum sensum Evangelii, præcepit eis ut in navicula sibi deservirent, id est Ecclesia prædicarent.

Ascendit in montem, significat ascensionem ejus cum carne in caelum, tonans, Christus est, filii tonitruum, Apostoli sunt: Nubes Propheta, pluvia prædicatio est, lucerna sub modio i. e. qui pro cupiditate sæculi docet, sub lecto i. e. obscuritate delinquentium non est absconditum quod non manifestetur, occulta lege Judæorum, quæ manifestata est gentibus, homo qui seminavit, ostendit doctorem, quod seminavit, i. e. verbum divinum, in terra, in corde hominum, dormientem i. e. nescientem, per noctem adversitatem sive ignorantiam ostendit, per diem vero prosperitas sive scientia ostendit, per germen, compunctionem cordis, per herbam fidem operum, per spicam, perfectionem operationis, plenum fructum in spica, ostendit consummationem operum, per falcem amputatio presentis vitæ & consummatio sæculi, dimittente turba Judæorum habuit in navem i. e. in Ecclesiam ex gentibus: Alia navis erant cum illo i. e. diversas Ecclesias hæreticorum: per procellam venti ostendit persecutiones contra fideles, fluctus mittebat, ut impletur navis, ostendit persecutionem antichristi, seu sævissimam, ut propè abnegationem veniant.

Multi dilecti à Deo, perseverant in fidem, dormire Christum in puppe, ostendit probationem fidelium in perfectionem, excitant eum i. e. invocant eum in perfectionem, in adjutorium sibi, facta est tranquillitas magna i. e. post perfectionem antichristi & post resurrectionem, homo habens spiritum immundum significat humanum genus, catenas dirumpens, ostendit gentes prævaricantes legem naturæ suæ: sive doctrinam philosophorum, sic & Judæi dirumpentes litteram legis sive Prophetiam: concidit lapidibus, ostendit populum gentium adorantes lapides: homo sedens, vestitus ad fidem Jesu, ostendit vestitum fide & caritate, sana mente i. e. pura atque sincera mente. Caput XLVII. Erogaverat substantiam suam in medicis, i. e. quia totam fidem & conversationem & spem suam in Philoſophis posuerat.

Misti bins: ostendit duo testamenta, ut eadem ubique prædicent, similiter & quia caritas in minus duo non consistit: per virgam, consolationem, sive disciplinam, ostenditur ut Paulus ait: quid vultis virga veniam ad vos, an in spiritu mansuetudinis & consolationis: calciati sandalibus pro tribus causis, propter spinas i. e. pro obligatione divitiarum, vel sollicitudine sæculi, propter frigorem i. e. pro cupiditate mentis aut infidelitate, propter serpentes i. e. propter doctrinam hæreticorum.

Non duobus tunicis i. e. non dupla mente, nec dubietate inter fidem & infidelitatem, non dupla fiducia in novo aut in veteri: Non sicut similes qui ab hominibus laudem quaerunt, per cenam quam non subsequitur prandium, consummatio sæculi, qui veniente Christo consummationem suam vidit, Jam præterit hora i. e. littera legis, unde ait, vetera transierunt & ecce facta sunt nova.

Navis in medio maris: i. e. Ecclesia in fluctuatione mundi: Jesus solus in mare, significat solus natus in terra sine tactu: Ventus contrarius, ostendit perfectionem diaboli post ascensionem Christi in Apostolos: Voluit præterire eos, ostendit ad probandos eos: Genesareth portum aptum interpretatur, abiit in partes Tyri & Sidonis, i. e. ad gentes, ingressus in domo i. e. in mundum.

Neminem voluit scire, ostendit humilitatem: Non potuit latere i. e. quia opera ejus manifesta sunt semper, per mulierem intelligitur primitiva Ecclesia, procedit ante pedes Jesu, Apostoli sunt: sine prius saturare filios i. e. Judæos, ut percipiant mandata legis Evangelii: etsi indigne judicaverint regnum Dei, tunc accipiant gentes illud: invenit puellam jacentem super lectum i. e. invenit eam in pristino corporis sui: surdum & mutum, ostendit humanum genus, surdus erat quia non audiebat mandata Dei, nec dicere valebat mutus, quia confessionem laudis reddere non valebat, & confessionem fidei non habebat, educit eum extra turbam ostendit remotam vitam, quia in remotione semper cognoscit homo cæcitate peccatorum suorum. Aliter educit eum de turba peccatorum ad pristinam conversationem bonæ naturæ.

Misti digitos in aures cordis ejus & aperuit os ejus in confessione fidei, suspiciens in caelo, ostendit ut omnes laudes Deo referrent: ingemuit i. e. pro peccatis generis humani quæ in mundo eminebat: Aliter, ut exemplum daret nobis ut cum supplicationibus rogemus Deum: per cæcum genus humanum ostendit, qui adduxerunt eum ad Jesum, ostendit doctores.

Aprēhēsa manu i. e. dedit operationem: Eduxit eum extra vicum, ostendit remotionem contemplationis vitæ sive extra pristinam conversationem: expuens in oculos, per

